

Bernhard Herre, første kjentmann i Marka

July 25, 2010 av Vesle-Bernhard

BERNHARD HERRE (1812-1849) var blant de første byfolk som vandret i dypet av Oslomarka, og sannsynligvis den aller første som skrev om

Nordmarka og Krokskogen med noen særlig innsikt.

I litteraturhistorien står Herre i skyggen av samtidige diktere som Asbjørnsen og Welhaven. Men de få skriftene han etterlot seg, samlet av vennene Welhaven og Peder Christen Asbjørnsen i den lille boken “En Jægers Erindringer”, har en sjelden kraft som har gjort at [den er blitt utgitt igjen og igjen](#) – senest i 1997.

Den ble også utgitt på svensk i 1860-årene, som en del av samlingen “Skizzer från Norge”.

For mange turgåere har Herres stemningsfulle fortellinger kult-status. Og Herre er sitert i nesten alle mer omfattende bøker som er utgitt om Oslomarka. Vår egen tids kapasiteter, [H. O Christophersen](#) og [Knut A. Nilsen](#), har brukt adskillig plass i sine egne verker på å gå opp Bernhard Herres hemmelighetsfulle stier. Han likte seg spesielt godt på Krokskogen og i de sentrale delene i Nordmarka, og overnattet iblant på [Fortjernsbråten](#).

Herres maleriske observasjoner av skoger som få dengang hadde sett, med deres “fraadende ælve”, “ørkesløse myre” og “mørke skoves ørken”, formidler en stemning der de ensomme skogene blir ett med Herres melankolske, kanskje depressive sinn. Han blir “ingenlunde vel tilmode” ute i skogen, men finner på sine lange vandringer rikelig anledning til å bli nedstemt. Kanskje skyldtes det mangelen på suksess – kunstnerisk eller menneskelig. Utdannelse fikk Herre aldri, til tross for at familien Herre i sine velmaktsdager hadde privatlærer for Bernhard og hans søsken. Hele sitt korte, voksne liv var han avhengig av en lusen jobb i finansdepartementets såkalte Diskonteringscommission, der han med tittelen “copist Herre” skrev av dokumenter. Dette var jo godt før Xerox-maskinens tid.

Etter at faren, en kjøpmann av dansk herkomst, gikk konkurs i 1830-årene, var Bernhard ute av stand til å støtte familien økonomisk. De måtte flytte fra sin komfortable bolig i Kirkegaten til beskjedne omgivelser ved Grønlia. Han hadde heller ingen lykke i kjærlighet – han var dødelig forelsket i Henrik Wergelands søster Camilla (senere Collett), som ofte var gjest hos familien Herre når hun var på bytur. Han lyktes heller ikke å giftet henne med hans store forbilde – den unge J.S. Welhaven, som finansierte sine studier som privatlærer for Herres barn. Men på jaktturet i markene rundt hovedstaden var Herre i sitt ess. Kildene sier lite om hvordan han kunne ha tid til å tilbringe så mye tid i skogen, for han hadde jo en jobb å passe, og neppe lørdagsfri. Men et sted skryter han av at han

har vært i Krokkleiva 100 ganger. Han hadde minst to par jakthunder, og selvfølgelig borse. En sjelden gang i fortellingene treffer han folk; men de blir sjelden mer enn statister i de sterke naturskildringene. Herre var ikke lite arrogant; de fattige husmannsfamiliene som bodde i marka blir fremstilt som fillete og patetiske. Og når han støter på kullbrennere og andre vandrere, føler han seg “innhentet av forstedenes smuss og dårlighet”. Iblant slåss og herjet han, kildene forteller blant annet om et voldsomt slagsmål på Midtskogen der han kastet en annen mann tvers gjennom en dør. Han kom også flere ganger i trøbbel fordi hundene hans hadde bitt folk. «Den stakkels Bernhard Herre», som han ble kalt, kom etter hvert med i den litterært interesserte kretsen rundt Welhaven, Collett og Peter Chr. Asbjørnsen, og det må ha vært disse personene som inspirerte ham til å skrive om sine opplevelser i skogene. Etter Herres død – [angivelig ved et vådeskudd nær Mellomkollen i Maridalen](#) sommeren 1849 – sørget Asbjørnsen og Welhaven for å få utgitt hans etterlatte papirer – fem skogsfortellinger og en novelle – i den lille boken, hvis inntekter gikk til hans fattige mor. Boken ble umiddelbart en slager blant bybefolkningen i Kristiania, som nok fant den både spennende og eksotisk. Siden er den utgitt igjen og igjen, til glede for stadig nye generasjoner lesere.